29 ta' Mejju, 1958

Imħallef:—

Onor. Dr. A. Magri, B.Litt., LL.D.

Albert V. Mallia pr. et ne.

versus

Carmelo Calleja

Terminu—Proroga—Renova—Restituzzjoni "in integrum".

F'materja ta' renova ta' terminu, bħala dik li tikkostitwixxi "restitutio in integrum", din ma għandhiex tingħata jekk mhux għal raġuni qawwija ħafna ("magna causa"), u jeħtieġ li jiġi pruvat impediment ġust, jew kawża ġusta oħra, kapaċi tiskuża lil min jitlobha; u biex tkun tali, trid tkun serja u ta' ċerta rilevanza, u mhux l-effett ta' negliġenza jew traskuraġni.

Għaldaqstant, jekk il-konvenut b'sentenza preċedenti ġie mogħti terminu biex jiddeduċi l-pretensjoni tiegħu kontra d-domanda attriċi u ma jiddeduċix ir-raġunijiet tiegħu f'dak it-terminu, ma għandux jiġi mogħti terminu ġdid fuq talba li huwa jagħmel wara l-iskadenza ta' dak it-terminu biex jagħmel dik id-deduzzjoni, jekk mhux għal raġuni u motiv gravi kif fuq imfisser.

Il-fatt li hu ma ddeduċiex għaliex ried qabel jara xi dokumenti eżibiti fi proċess li hu jgħid li ma setgħax jeżamina f'dak it-terminu, għax dak il-proċess ma kienx disponibbli għalieh, mhix raġuni tajba jekk hu ma għamelx dak kollu li kien imissu jagħmel biex dak il-proċess ikun disponibbli għalieh, u mil-banda l-oħra hu seta' jifformula ċ-ċitazzjoni fuq materjal ieħor li huwa seta' liberament jirriskontra. Taħt dawn iċ-ċirkustanzi, hu mhux ġustifikat jippretendi renova tat-terminu ga lilu mogħti, non ostante l-oppożiz-

zjoni tal-parti l-oħra. Jekk huwa kien negliġenti jew imprudenti, għandu jbati l-konsegwenzi tal-għemil tiegħu.

Il-Qorti:— Rat is-sentenza tagħha tat-18 ta' April 1958, fejn jinsabu miġjuba d-domandi tal-attur proprio et nomine, u li biha ġiet akkolta l-ewwel domanda, billi ġie prefiss li'l-konvenut it-terminu ta' sitt ijiem sabiex jiddeduċi l-pretensjoni tiegħu skond il-liġi, u l-kawża ġiet imħollija għat-28 ta' April 1958, sabiex il-Qorti tieħu konjizzjoni tat-tieni talba, jekk ikun il-każ; u l-ispejjeż ġew riżervati;

Rat ir-rikors tal-konvenut, preżentat fil-25 ta' April 1958, li bih talab illi din il-Qorti tipprefiġġilu u tirrinnovalu terminu ġdid biex fih jiddeduċi l-pretensjonijiet tiegħu;

Omissis;

Ikkunsidrat;

Illi, kif jidher mill-verbal fol. 18, il-konvenut għadu sal-lum ma ddeduċiex il-pretensjoni tiegħu skond il-liġi, u dan għar-raġuni miġjuba fir-rikors tiegħu tal-25 ta' April 1958, jiġifieri għaliex hu ried qabel jeżamina l-ittri eżibiti fol. 4 u 5, iżda ma setgħax jarahom, billi l-proċess ma kienx il-Qorti. Fix-xhieda tiegħu, l-avukat tal-konvenut iddikjara li hu talab il-proċess darbtejn, imma ma rnexxielux jarah;

Illi mhux kontestat li dak ir-rikors sar wara li kien għalaq iż-żmien prefiss lill-konvenut bis-sentenza fuq miġjuba, u għal din ir-raġuni l-konvenut talab konċessjoni ta' terminu ġdid;

Illi f'din il-materja r-renova ta' terminu, bħala dik li tikkostitwixxi "restitutio in integrum", ma għandhiex tingħata jekk mhux għal raġuni qawwija ħafna ("magna causa"), u jeħtieġ li jiġi pruvat impediment ġust, jew kawża ġusta oħra, kapaċi tiskuża lil min jitlobha (Kollez. VII, 388); u biex tkun tali trid tkun serja u ta' ċerta rilevanza, u mhux l-effett ta' negliġenza jew traskuraġni (Kollez. XXXIV-I-348). Issa, fil-fehma tal-Qorti, il-motiv addott

mill-konvenut ma jirrivestix il-gravità rikjesta. Difatti l-konvenut, sabiex jiddeduċi l-pretensjoni tiegħu, ma kellux "neċessità" li jerġa jara u jeżamina ż-żewġ ittri in kwistjoni, ittri li kien bagħat huwa stess, u li preżumibbilment kien jaf x'fihom; di pjù, huwa seta' jispekkja ruħu fuq il-kawża li ġa kien għamel għall-istess skop quddiem dil-Qorti, u li, fuq l-eċċezzjoni tal-inkompetenza, huwa kien ċeda fit-13 ta' Frar 1958; il-proċess ta' dik il-kawża kien żgur disponibbli, u kien fih il-materjal kollu meħtieġ għaċ-ċitazzjoni ġdida. Għalhekk, jekk anki l-proċess preżenti ma kienx għall-konvenut disponibbli (u dan ħtija tiegħu, billi ma għamelx dak kollu li kien imissu jagħmel biex ikun disponibbli), il-konvenut seta' jifformula ċ-ċitazzjoni fuq l-oħra ġa ċeduta u fuq il-materjal abbondanti kontenut speċjalment fid-dikjarazzjoni tal-fatti; u għalhekk il-lum mhux ġustifikat jippretendi renova taż-żmien, ġa lilu mogħti, non ostante l-oppożizzjoni tal-attur espressa fid-dibattitu orali. Jekk huwa kien negliġenti jew imprudenti, għandu jbati l-konsegwenzi tal-għemil tiegħu;

Illi, fil-meritu, il-konvenut ma ddeduċiex il-pretensjoni tiegħu fit-terminu lilu mogħti; u kwindi għandu jiġi lilu mpost il-perpetwu silenzju skond il-liġi;

Għal dawn il-motivi;

Tirrespinġi t-talba dedotta fl-imsemmi rikors tal-25 ta' April 1958;

Tilqa' t-tieni talba dedotta fl-att taċ-ċitazzjoni; bl-ispejjeż kollha, kompriżi dawk riżervati fl-imsemmija deċiżjoni tat-18 ta' April 1958, kontra l-konvenut.